

Anita Seppä Idän ihmemaassa

Kävin tammikuun alussa Japanissa, elämäni ensimmäisellä Aasian-matkalla. Vaikka matka kesti vain kahdeksan päivää, se opetti paljon uutta Telluksen kulttuurisesta monimuotoisuudesta – ja eritoten idän ja lännen välisistä eroista.

Koska visiitin permännäinen tar koitus oli luoda uusia tutkimusyhteistyökuvioita Aasiaan päin, olimme sopineet vierailuja useaan eri yliopistoon ja yritykseen Tokiossa ja Kiotossa.

Sikäläinen vieraanvaraisuus löi ällikällä. Professori-isännät ja yritysjohtajat (tapasimme vain yhden naisjohtajan) opastivat meitä paikasta toiseen minuuttiaikataululla varhaisesta aamusta iltamyöhään, parhaassa tapauksessa kolmekin päivää yhteen menoon.

Kokonaisia yliopistoja ja yritysjohtoja oli organisoitu vastaanottamaan neljän hengen suomalais-seurueemme. Loputtomiin lahjoja, teetä, kumarruksia, kohteliaita hymyjä, pitkiä isäntien kustantamia illallisia, puheita, huolella valmistettuja demonstraatioita. Kiotolaisen manga-museon henkilökunta suomea puhuvine tulkkeineen vapaa-päivänään töissä vuoksemme. Eläkkeellä olevia emerituksia seisomassa kävelykeppinsä kanssa rinnallamme tuntikausia vitriinien äärellä.

Koska vieraalle ei ole soveliasta kääntää erotessa selkää, jokaisesta paikasta lähtiessämme taksin takaikkunaan jäi kumartelemaan koko isäntäseurue, yliopistojen rehtoreita ja dekaaneja myöten. Jo matkan toisena päivänä tajusimme, että paluu Helsinki-Vantaan lentokentälle tulisi olemaan musertava kokemus.

Monet julkiset tilat ovat Japanissa täynnä outoja pieniä metallilaattoja. Niitä löytyy myös vessojen seiniltä. Vasta loppu-

viikosta tajusimme: sokeainkirjotusta, tietysti.

Tokiassa jokaiselta metroasemalta avautuu maan pinnalle noustessa erilainen kaupunki. Yhtenä iltana löydämme itsemme kaupunginosasta, joka on täynnä vieri viereen rakennettuja tekniikkatavarataloja ja sykkiviä neonvaloja. Tekniikkakaupunginosa. Miksipä ei! Eurooppalaisen katu-uskottavuuskulttuurin kannalta kiinnostava kokemus on myös sarakuvahahmokaupunginosa, jossa vaeltelee valoisaan aikaan viimeisen päälle puettuja, mangahahmoja matkivia nuoria tyttöjä ja poikia, joskus myös äiti–tytär-seurueita. Hämärän tullen he ajavat metrolla takaisin asunmalähiöönsä. *The show is over.*

Vessakulttuurista kiinnostuneille tiedoksi tämä: japanilaisten vessat kertovat heistä enemmän kuin tuhat sanaa. Perinteinen sikäläinen käymälä muistuttaa paljon kreikkalaista eli asiat toimitetaan lattiaan upotettuun posliinikaukaloon. Toisin kuin Kreikassa, Japanissa julkiset vessat ovat niin siistejä, että niiden lattioilla voisi huolehti pyöritellä lihapullia. Joka paikassa, myös paikallisjunissa, on lisäksi otettu huomioon, että osa ihmisistä käyttää mieluummin eurooppalaista vessaa. Siispä tarjolla on yleensä kaksi vaihtoehtoa, joista itse kukin voi valita miellyttävämmän.

Jos päätyy eurooppalaiseen vessaan, astialle istahtaessa tapahtuu kummia. Istuin on yhdistetty useissa julkisissa käymälöissä seinälle kiinnitettyyn ”suihkurobottiin”, joka alkaa kohista koväänisesti. Huomaavaista, eikö?

Toisin kuin miltei kaikkialla länsimaissa, Japanissa kristinusko ei ole tuhonnut varhaisempaa pakanallista uskontoa, shintolaisuutta, vaan nämä elävät rauhanomaisesti rinta rinnan.

Moniuskonnollisessa Japanissa on normaalia mennä naimisiin kristilisin menoin, osallistua shintolaisiin rituaaleihin elinaikanaan, kunnioittaa Kungfutsen oppeja ja järjestää itselleen buddhalaiset kuoppajaiset. Tästäkin meillä olisi paljon opittavaa, tyhjiä monikulttuurisuutta ja moniarvoisuutta ylistävien juhlapuheiden keskellä.

Seuratessamme yhtenä iltana uudenvuoden juhlintaan liittyvää kansanjuhlaa Kioton kaduilla kysyin sikäläiseltä isännältämme, miksei missään näy lemmikkieläimiä. Kerroin hänelle, että Suomessa elää viiden miljoonan ihmisen ohella viisisataatuhatta koiraa. Että kymmennes suomalaisista on itse asiassa koiria. Hän katsoi minua ihmeissään ja alkoi nauraa hämillään. ”Meillä taas on noin kahdeksan miljoonaa jumalaa”, hän sanoi.

Emme jatkaneet juttua tämän pidemmälle. Mutta miettikää: viisisataatuhatta koiraa versus kahdeksan miljoonaa jumalaa. Jos tähän ei kietydy jotakin merkittävää kulttuuri-eroista, niin mihin sitten?

